

dies d'*alongament*», *CostTort.* (Ol., 115.6); b) d'una acció (legal, pública etc.): «no volem parlar per *alongament* del escrit» (Jaume I, *Cròn.*, 14); «demana a 'N Volusità 14 dies d'*alongament*», *VidesR*, 87v2 (substituit per *espay* en B, i traduïnt ll. *indutias*). *Allonguer* id. (amb el sufix d'abstracte ross. i oc. *-(i)er*): «dels *along<u>ers* que'l Sr. Rey fa ad alcuns --», trad. *in debitum verteretur que debita intendimus elongare*, a. 1306 (RLR VII, 49). En part, doncs, és canvi de prefix del ll. *elongare* o *delongare* (aquest usat en el nostre baix llatí com a intr. per 'allunyar-se', veg. cita d'un doc. pall. de 848 en Bast-Bass., 887).

Perllongar antigament, i encara avui, allà on és viu, significa 'diferir, ajornar' (llevat en Reixac, *Questa*, on vol dir 'allunyar': «podian ésser *perllongats* a .i. mi<1>las del reyalme de Londres», 150.18, trad. *esloignié*): «N. S. -- no volc *perllongar* la sua resurrecció --», *VidesR*, 87v2 (n. 132), trad. «non voluit differre»; molt viu sobretot a Mall., on només significa 'diferir, ajornar' B. Torres (*Costa i Llobera, IdOr*, p. 14); «l'article -- que prometérem an el Bolletí passat, l'hem hagut de *perllongar* un altre mes per falta d'espai», AMAlcover (BDLC II, 30; VI, 175; IX, 362); a Eiv., sembla que substantivant-lo, li donen un sentit una mica diferent: «*perllongà*: contrato mutuo para arar ayuntando dos bestias de dueño diferente» (Pérez Cabrero), i el postverbal és allí «*perllonga*: viga maestra» (id., s. v. *pa*); mentre que a Mall. és simplement 'dilació': «envien-les-mos de pressa, sense pus *perllongues*» (BDLC VI, 134).

En aquest sentit usaren *perllongament* els catalanistes barcelonins el 1888, en fase de represa nacional: «acordaren que la festa se celebrés a la tardor, coincidint amb la visita a Barcelona de la Reina Regent -- se celebraren dues festes dels Jocs Florals: l'oficial, se celebrà "del *perllongament*"», i la -- que tingué lloc el 1.º diumenge de maig» (entreviu de Miquel Duran i Tortajada a Coromines, *La Veu de Catalunya*, 28-vi-1928). *Esperllongar-se* s'usa a l'Alt Emp. (present s *əspərlʊŋgə*, Boadella, 1939, amb el sentit, si recordo bé el matís, de 'estiregassar-se, ajaçar-se').

Forma sàvia: *prolongar* [Belv.; el *DTo.* en la variant *prollongar*] 'allargar'; erròniament cregueren alguns barcelonins a princ. de segle que era una forma acastellanada, a reemplaçar per *perllongar*, atribuïnt a aquest el sentit erroni de 'allargar', error que condemnà Fabra (i en el *DFA.* restaura el bon ús distintiu); *prolongació* i *prolongament* [Belv.]; *prolongador*.

CPT.: *En per llong* loc. adv. 'de llarg, al llarg': «car l'aygua és redona, mou-se environt e *en per lonc*, segons lo seu bescus de sa rondunitat, per la qual se moven les ondes a la terra, e se-n mou la mar de Anglaterra», Llull (*Merav.* II, 33). *Llingo-llango* 'llarg i prim' a Lleida (*AlcM*); potser alteració ecoica de *llongo-llargo* o de *llergo-llongo* (amb *llerg = llarg*).

MOTS SAVIS: *Longitud* [1399]: «Totes coses corporals per tres línies són contengudes, ço és, *longitud*, latitud e profunditat, les quals no-s pot provar que sien en l'ànima», BMetge (*Somni I*, 28.8; *Riq.*, 182.13, adaptant *longitudine* del seu model); acc. geodèsica: 60

«Barcelona -- està situada -- a 41 graus y 26 minuts de latitud, y 18 graus y 45 de *longitud*, entre los dos rius, lo Vesòs, al llevant, y Llobregat», B. de Maldà (*Excursions*, p. 1). *Longitudinal*.

CPT.: *Longànime* [Lab. 1840]; *longanimitat* [Belvitges]. *Longevitat* [c. 1900, Vogel, eds. tardanes de Lab.], pres del ll. *longaevitas*, -atis, format amb *aevus* 'edat'; no s'ha usat mai en català, ni fa cap falta, un equivalent de *longevo* que usen pedantescament alguns castellans en lloc de dir 'que té o ha tingut o esperem que tingui longevitat'. *Longi-* element prefixat d'altres compostos.

¹ Cf. en el Conflent *Carlong* (< *Quer-long*) al costat de *Camp Llong*. Les *Llongaderes*, tots ells a Flaçà, *EntreDL* I, 79. — ² Guardem-nos d'equiparar el cas a les variants recents *ont*, *quant* per *on*, *quan*: en aquests segueixen mots lligats sintàcticament i que sovint comencen per vocal (*on és?*, *quan era?*) i en aquests per tant és ineludible el model de l'alternança del tipus *San Pàyu/Sant Antòni*; en canvi és impossible això en el cas de *lluny*. — ³ Amb la ineptia pensada de fer-ho venir del ll. LONGITER, insostenible fonèticament, morfològicament i des de tots els punts de vista.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *lluny*, adv. i adj., *llunt*, *llunter*, *alluntar*, *lluntet*, *llunyar*, *llunyar-se*, *esllunyar-se*, *allunyar*, *llunyedà*, *llunya*, *llunyader*, *llunyedar*, *llunyedesa*, *llunyedança*, *llunyeder*, *lluntanança*, *llunyària*, *llunyança*, *llunyament*, *llunyesa*, *llunyania*, *llunyer*, *llunyetat*, *llunyedat*, *llunyic*, *llunyejar*, *lluntejar*, *allunyament*, *llonga*, *llongues*, *llongada*, *Les Llongaines*, *Llongueres*, *Llongana*, *Llonganya*, *llonguet*, *llengüet*, *llongo*, *llongal*, *llongança*, *llongària*, *llongat*, *llonguera*, *llonguesa*, *llonguï*, *allongar*, *allongament*, *allonguer*, *perllongar*, *perllonga*, *perllongament*, *esperllongar-se*, *prollongar*, *prollongació*, *prollongament*, *prollongador*, *en per llong*, *llingo-llango*, *llongo-llargo*, *llergo-llongo*, *longitud*, *longitudinal*, *longànime*, *longanimitat*, *longevitat*, *longi-*.

LLONGANISSA, del ll. vg. LŪCANICIA, derivat del ll. LŪCANĪCA 'botifarra o llonganissa', així dita perquè en feien a Lucània; en romànic *luganiça va passar a *llunganissa per un procés fonètic corrent: corregit i augmentat per la influència de *llong* 'llarg'. □ 1.ª doc.: c. 1400.

«Picat ensems la sanc del boc, e'l fetge e'l pulmó -- e-ls budels, e fet-ne d'aquí *longaniça* o salsica, en lo pus gros budel d'aquel» (cita del *Tresor de Pobres*, un poc més extensa en *DAG.*): «En un pastís, / capolat, trit, / d'hom cap de dit / hi fon trobat / --- / La pasticera / --- / era fornera / e tavernera; / dels que hi venien, / allí bevien, / alguns mataven: / carn capolaven, / feyen pastells, / e dels budells / feyen salsices / o *longanices*, / del món pus fines!», JRoig (*Spill*, v. 1696); «*longanisses*: lucanica», JnEsteve (*Li. Eleg.*, L-1-v); «botifarra o morzilla --»; lo bisbe o birbot o ventre -- / *llonganica*: lucanica; sobrrassades: lucanica ex longanone», OPou (*ThPu.*, 198).